

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Faisala Husseiného a Tomáše Foltase v právní věci žalobců: a) L. M., b) D. M. H., oba zastoupeni Mgr. Štěpánem Janáčem, advokátem se sídlem Na Poříčí 1041/12, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81, Praha 5, **za účasti** osob zúčastněných na řízení: I) A. H., II) F. H., v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2024, č. j. 41 A 14/2024-35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoby zúčastněné na řízení **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Praze se žalobci domáhali zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 4. 2024, č. j. 054437/2024/KUSK, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobců a potvrdil rozhodnutí Úřadu městysu Štěchovice ze dne 22. 2. 2024, č. j. 0618/24/SUS/IKa. Jím bylo žalobcům nařízeno odstranit stavbu oplocení pozemku p. č. XA, která zasahuje do veřejného prostranství na pozemku p. č. XB, vše v k. ú. H.

[2] Podáním ze dne 11. 7. 2024 žalobci požádali o částečné osvobození od soudních poplatků, neboť jejich současná finanční situace jim neumožňuje uhradit soudní poplatek ve výši 6 000 Kč. Výrokem IV. usnesení ze dne 31. 7. 2024, č. j. 41 A 14/2024-35, krajský soud žalobcům osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

[3] Krajský soud se zabýval majetkovými poměry žalobců a došel k závěru, že se výše vyčíslené souhrnné částky za soudní poplatky nejeví v poměru s dalšími výdaji žalobců nikterak vysoká, zvláště za situace, kdy žalobci netvrdili žádnou mimořádnou okolnost, která by jim výrazně změnila majetkové poměry a neumožňovala zaplatit soudní poplatek. Tento závěr učinil ze zjištění, že žalobci vlastní dva pozemky včetně novostavby velkého rodinného domu se zahradou. Žalobci jsou schopni ze svých běžných příjmů zaplatit nemalé výdaje na bydlení, o čemž svědčí i hypoteční úvěr ve výši 5 802 000 Kč, který žalobci splácí splátkami po 20 000 Kč měsíčně. K tomu, aby banka žalobcům poskytla tak vysokou hypotéku, museli mít dostatečně vysoké příjmy. Žalobci přitom netvrdili nic o tom, že by se náhle dostali do odlišné (tíživé) finanční situace. Krajský soud uvedl, že mají-li žalobci dostatek prostředků k tomu, aby hradili jimi uváděné pravidelné výdaje (hypotéka, další úvěr, místní poplatky atp.), ale i běžné a nezbytné výdaje (vlastní výživa, výživa tří nezletilých dětí, údržba a bydlení v poměrně luxusním novém domě, provoz automobilu), které jsou vcelku vysoké (řádově desítky tisíc Kč měsíčně), pak je ve finančních možnostech žalobců jednorázové zaplacení soudního poplatku. K závěru o tom, že žalobci mají dostatečné prostředky, dovedla krajský soud i skutečnost, že žalobce je od května 2021 registrován jako plátce DPH, a lze proto předpokládat, že při svém podnikání dosahoval i v minulosti vyššího obrátu (viz § 6 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty), čemuž odpovídají i údaje dle posledního přiznání k dani z příjmů fyzických osob (vykázaný příjem ve výši 2 255 813 Kč a výdaje ve výši 1 861 735 Kč) a skutečnost, že žalobce od června 2018 podniká v oboru informačních technologií, který je obecně vzato vysoce výdělečný. Sama skutečnost, že vykázaný rozdíl mezi příjmy a výdaji dle tohoto přiznání v roce 2023 činil (jen) 394 078 Kč, přitom není v rozporu s výše uvedeným. Krajský soud nepřehlédl, že v uvedeném zdaňovacím období byla daň z příjmů žalobce po uplatnění slev nulová a byl mu naopak vrácen přeplatek na dani z příjmů fyzických osob (daňový bonus) ve výši 65 364 Kč. Žalobce sice uvedl, že nemá žádné úspory, konkrétní výši zůstatku na svém účtu ale nesdělil ani nedoložil. Ani tato okolnost tedy nevyvrátila závěr krajského soudu o tom, že žalobci mají dostatečné prostředky k zaplacení soudních poplatků.

II.

[4] Proti tomuto výroku usnesení podali žalobci (dále „stěžovatelé“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Stěžovatelé v kasační stížnosti pouze zopakovali, že žijí v domácnosti se třemi nezletilými dětmi. Stěžovatelé namítli, že skutečnost, že jsou vlastníky domu a přilehlých pozemků, nemá pro posouzení žádosti relevanci, neboť uvedená nemovitost je užívána k bydlení rodiny, a není ji proto možné zpeněžit za účelem úhrady soudního poplatku. Stěžovatel a) má příjmy z podnikání v oboru IT a výše jeho příjmu dle daňového přiznání k dani z příjmu fyzických osob činí 394 078 Kč za rok 2023. Výše příjmu stěžovatele tak nekoresponduje se závěrem krajského soudu o tom, že majetkové poměry stěžovatele jsou dobré a umožňují mu úhradu soudního poplatku.

III.

[5] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé

pokračování

(o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, bod 27, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost **není důvodná**.

[8] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatelů s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany krajského soudu.

[9] V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za nutné připomenout, že účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovatelí (stěžovateli) finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků nicméně musí osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Je tedy podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře vyslovil, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). V takovém případě soud účastníku řízení osvobození od soudních poplatků nepřizná. Soud osvobození od soudních poplatků nepřizná ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popř. neúplné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009-88, č. 1962/2010 Sb. NSS).

[10] Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009-50). Přitom vychází z údajů o příjmech a výdajích žadatele o osvobození od soudních poplatků a posuzuje jeho majetkové poměry, např. způsob bydlení a náklady s tím spojené, závazky, pohledávky apod. Je tedy na žadateli, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nezpůsobilost zaplatit soudní poplatek spočívá. Výdělkové a majetkové poměry žadatele musí být vždy posuzovány podle aktuálního stavu.

[11] V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud podrobně popsal veškeré své úvahy, které ho vedly k závěru, že majetkové poměry stěžovatelů jsou dobré a umožňují jim úhradu soudního poplatku. Nejvyšší správní soud je shodného názoru jako krajský soud, že s ohledem na konstantní výdaje rodiny, tak jak je popsal krajský soud v bodě 22 napadeného usnesení, jsou stěžovatelé schopni zaplatit jednorázově soudní poplatek ve výši

6 000 Kč, resp. 8 000 Kč se soudním poplatkem za žádosti o přiznání odkladného účinku. Nejvyšší správní soud také souhlasí s krajským soudem v tom, že stěžovatelé netvrdili žádné významné okolnosti, které by jim v současné době bránily v zaplacení soudních poplatků ani nedoložili svá tvrzení stran nulových úspor. Stěžovatelé dostatečným způsobem nedoložili nedostatek svých prostředků a nesplnili tak svou důkazní povinnost.

[12] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[13] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2024

David Hipšr
předseda senátu